

UNIVERSITETET I OSLO

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Universitetsdirektøren
Postboks 1072, Blindern
0316 OSLO

Dato: 10.12.2009
Vår ref.: 2009/17729
Deres ref.:

Telefon: 22 85 63 01
Telefaks: 22 85 44 42
E-post: postmottak@admin.uio.no
Nettadresse: www.uio.no

Ang. høring om læringsutbyttebeskrivelser for høgskolestadiet

Kunnskapsdepartementet (KD) sendte i brev datert 16. november 2009 på høring forslag til læringsutbyttebeskrivelser for høgskolekandidatgraden. De foreslåtte læringsutbyttebeskrivelsene skal fastsettes som del av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for norsk høyere utdanning og kommer i tillegg til de allerede vedtatte læringsutbyttebeskrivelsene for gradsnivåene bachelor, master og ph.d.

I dette brevet kommenterer vi først innpassing av høgskolekandidatgraden i kvalifikasjonsrammeverket, og deretter skisserer vi noen problemstillinger knyttet til erfaringsbaserte mastergrader og andre korte mastergrader. Til slutt kommer vi med generelle kommentarer knyttet til rekkevidden for rammeverket og juridiske problemstillinger ved den varslede forskriftsfesting av rammeverket.

Høgskolekandidatgraden

Universitetet i Oslo (UiO) støtter KDs vurdering om at det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket bør ha et eget sett med beskrivelser for den toårige høgskolekandidatgraden. Det kan ikke godtgjøres at en høgskolekandidat etter to års utdanning har oppnådd det samme læringsutbyttet som en bachelorkandidat etter tre års utdanning. Vi merker oss at kvalifikasjonsrammeverket blir mer komplekst ved innføringen av et nytt sett med læringsutbyttebeskrivelser, men forskjellene mellom de to gradsnivåene er så stort at det nødvendiggjør et slikt grep.

Den erfaringsbaserte mastergraden

Erfaringsbaserte mastergrader har et omfang på enten 90 eller 120 studiepoeng, og opptaksgrunnlaget til erfaringsbaserte mastergrader er ulikt opptaksgrunnlaget til øvrige toårige mastergrader, jf. forskrift om krav til mastergrad § 3 og § 5. De ulike opptaksgrunnlagene fører til at erfaringsbaserte mastergrader ofte vil ha en faglig profil som skiller seg noe fra den faglige profilen i øvrige toårige mastergrader.

KD har tidligere uttalt at den erfaringsbaserte mastergraden normalt ikke gir opptak til ph.d. I brev datert 2. juli 2002 om forskrift om krav til mastergrad skrev departementet følgende:

"Mastergrad i henhold til [forskrift om krav til mastergrad] § 3 skal være en reell faglig fordypning ut over lavere grad, og det forutsettes en like høy faglig standard som i dagens høyere grads studier. Mastergrader av dette omfang kan enten være disiplinbaserte (tilsvarende "gamle" hovedfag) eller yrkesrettede. Studier av denne type skal normalt gi nødvendig grunnlag for forskerutdanning."

"Mastergrader fastsatt med hjemmel i § 4 forutsettes å være erfaringsbaserte. Det kreves minst to års yrkespraksis. Institusjonene kan for det enkelte studium fastsette strengere krav. Mastergraden gir normalt ikke grunnlag for opptak til forskerutdanning."

UiO krever femårig grunnutdanning (mastergrad eller tilsvarende) for opptak til doktorgradsprogram ved universitetet. Dette innebærer at en person med 90 studiepoengs erfaringsbasert mastergrad normalt ikke vil få opptak, mens en kandidat med 120 studiepoengs erfaringsbasert mastergrad kan få opptak etter en faglig vurdering av den aktuelle erfaringsbaserte mastergraden.

Vi ser at de samme argumentene som gjøres gjeldende når man skiller ut høskolekandidatgraden innenfor første syklus også kan gjøres gjeldende for korte mastergrader innenfor andre syklus. I tillegg til erfaringsbaserte mastergrader av 90 studiepoengs omfang gjelder dette også gradene Master of Laws og Master of Arts. Utdanningenes lengde er ulik de toårige mastergradene, og kandidatene har ikke automatisk adgang til tredje syklus (ph.d.). I tillegg kan den faglige profilen mht. bredde og fordypning i de korte mastergradene være ulik profilen i toårige mastergrader.

Likevel mener vi at forskjellene innenfor andre syklus er mindre enn forskjellen mellom høskolekandidat og bachelor. Det kan derfor være grunnlag for å se hele andre syklus under ett, slik at vi ikke trenger et eget sett med læringsutbyttebeskrivelser for de korte mastergradene:

- Forskjellen er allerede stor mellom de femårige integrerte masterutdanninger og standardløpet med treårig bachelorgrad og toårig mastergrad. Når dette allerede lar seg innpasse i en felles beskrivelse i kvalifikasjonsrammeverket, er det trolig heller ikke behov for å skille ut de korte mastergradene.
- Erfaringsbaserte mastergrader har samme krav til selvstendig arbeid som toårige masterprogram.
- Det manglende kravet om faglig fordypning i opptaksgrunnlaget til erfaringsbasert mastergrad blir kompensert ved at det i tillegg stilles krav om relevant praksis.

På dette grunnlaget støtter vi vurderingen av at det ikke er nødvendig med et eget sett med læringsutbyttebeskrivelser for de korte mastergradene.

Den innledende setningen i kvalifikasjonsrammeverket

Vi har til slutt et innspill til den innledende setningen i kvalifikasjonsrammeverket, selv om KD i høringsbrevet ikke spør om andre innspill enn til høskolekandidatgraden:

"En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha følgende totale læringsutbytte definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse." (våre understrekinger)

Ved UiO har man diskutert ordet "totale", fordi det kan gi inntrykk av at læringsutbyttet for oppnådde grader skal være hverken mer eller mindre enn det som står i rammeverket. Setningen kan dessuten gi inntrykk av at læringsutbyttet også på institusjons- og gradsnivå skal være definert i kategoriene "kunnskap", "ferdigheter" og "generell kompetanse".

Vi mener at rammeverket ikke skal avgrense innholdet i et studieprogram eller en grad. Et studieprogram kan inneholde mer enn det som lar seg innordne og beskrive i kvalifikasjons-

rammeverket. Vi mener dessuten at læringsutbyttet for et program eller en grad gjerne kan sorteres og beskrives på andre måter enn slik som det er gjort i kvalifikasjonsrammeverket. Når rammeverket skal anvendes på konkrete studieprogram vil det være nødvendig å oversette kvalifikasjonsrammeverkets læringsutbyttebeskrivelser til faglig relevante og forståelige termer. Det må være tydelig at hver institusjon og hvert program har anledning til å finne en egnet måte å gjøre dette på.

Vi oppfordrer dessuten KD til å vurdere eventuelle juridiske forhold ved den innledende setningen i forbindelse med den varslede forskriftsfesting av kvalifikasjonsrammeverket. Vil kandidatene få juridiske rettigheter ved formuleringen slik den står i dag? Vil de selv eventuelt oppleve det som at de får rettigheter de ikke har hatt tidligere? Vil formuleringen åpne klagemuligheter i forhold til opplevde eller reelle misforhold mellom institusjonenes studieprogram og kandidatens læringsutbytte?

Vi tror at den innledende setningen i kvalifikasjonsrammeverket kan misforstås. Vi foreslår derfor en oppmykning av setningen og en klargjøring av hva som er institusjonenes forpliktelse. I prioritert rekkefølge foreslår vi at den formuleres for eksempel slik:

- 1) *"Institusjonene skal legge til rette for at kandidater med fullførte kvalifikasjoner har fått følgende læringsutbytte, her delt inn i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse."*
- 2) *"Fullførte kvalifikasjoner skal gi følgende læringsutbytte, her delt inn i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse."*
- 3) *"En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha følgende læringsutbytte, her delt inn i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse"*

Ved forskriftsfesting av kvalifikasjonsrammeverket ønsker vi dessuten at virkeområdet for rammeverket slås fast så konkret som mulig, gjerne med direkte henvisninger til Forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler (gradsforskriften).

Vi bidrar gjerne i videre diskusjoner om utformingen av kvalifikasjonsrammeverket.

Med hilsen

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
universitetsdirektør

Monica Bakken
studiedirektør

